

Srečno pot, tov. TITO!

Pred dnevi je predsednik Tito s svojimi sodelavci znova krenil na dolgo pot kot odposlanec vedno bolj zmagovite ideje miroljubne koeksistence in kot borec za mir v svetu. Obiskal bo nekatere prijateljske države zahodne in severne Afrike: Gano, Togo, Libero, Gvinejo, Maroko, Tunis in ZAR.

Pred odhodom je predsednik Tito v izjavi za jugoslovansko javnost med drugim dejal:

»Odhajam na obisk v prijateljske afriške države na povabilo šefov teh držav. Mislim, da bodo tudi ti obiski kot tisti v bližnji preteklosti ne le zelo pomembni za nadaljnjo krepitev prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in

CELJSKI tednik

CELJE, 17. februarja 1961
Leto XI, štev. 6

CENA IZVODU 20 DIN

GLASILO SOCIJALISTICNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA
OKRAJA CELJE

LIST IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO PODJETJE
»CELJSKI TISK«

ODGOVORNI UREDNIK
TONE MASLO

OBSODBA ZLOČINA

Vest o obsojanju vrednem zločinu nad predsednikom zakonite kongoške vlade Patricem Lumumbo in njegovimi sodelavci je razburila tudi vso celjsko javnost. V podjetjih, ustanovah in šolah so se zbirali na protestnih zborovanjih državljani in ostro obsodili zločin, hkrati pa zahtevali najstrožjo kazen za vse tiste, ki so posredno in neposredno odgovorni za kongoško tragedijo.

V tem razpoloženju vseljudske obsodbe zločina v Katangi je bilo v sredo popoldne na trgu pred celjsko železniško postajo protestno zborovanje, na katerem se je zbralo nad dvajset tisoč Celjanov, članov delovnih kolektivov, mladine in drugih. Ko so v dolgih kolonah prihajali na trg, so nosili transparente z napisi: Obsojamo umor Lumumba, Dol za imperialističnimi plačanci, Slava Lumumbi in podobno.

Zborovanje, ki se je začelo kmalu po četrti uri popoldne, je odprl predsednik Občinskega odbora SZDL Celje Drago Špendl, za njim pa je spregovoril predsednik Okrajnega odbora SZDL Celje Franc Lubej, ki je med drugim dejal:

»Na tem zborovanju se tudi v Celju pridružujemo tistim milijonom svobodoljubnih ljudi po vsem svetu, ki se v teh težkih dneh ogorčeni zbirajo, da razkrinkajo in pred svetovno zgodovino na ves glas obsodijo zverinsko nasilje. Prvi in edini zakoniti predsednik kongoške vlade Patrice Lumumba se je zrušil za vselej pod udarci zločinske zarote proti neodvisnosti njegove mlade afriške države, za katero osvoboditev se je ves žrtvoval. Izdajalska morilčeva roka ni prizanesla niti njegovim najožjim sodelavcem. Ta strašna resnica nas je globoko prizadela. Ves civiliziran in kulturni svet se je ob tem strašnem dogodku vprašal, kaj so delali vsi tisti organi in posamezniki, ki so pred svetovno javnostjo prevzeli nalogo, da bodo uredili tako imenovano kongoško zadevo.

Vprašajmo kar naravnost, kdo so posredni in moralni krivci mučeniške smrti Lumumbe in njegovih sodelavcev? Moralno odgovorni za njihov umor ter za sedanje nezdružne razmere v Kongu so vsi tisti izvenafriški činitelji, ki so omogočili, da so si oblast prigrabili imperialistični plačanci Combe, Mobutu in drugi. Predvsem belgijski kolonialisti so tisti, ki so poslali orožje in denar ter omogočili, da počenjajo kar

hočejo samo zavoljo tega, da bi čim dlje ohranili kolonialistične interese in interese svetovnega kapitala vsaj v Afriki. Pred vsem poštenim svetom pribijmo, da so največ odgovorni za vse to Belgija, kolonialne sile in Zahod. Veliko odgovornost za vso tragedijo v Kongu pa je prevzela tudi Organizacija Združenih narodov na čelu s svetovnim generalnim sekretarjem Dagom Hammarskjöldom.

Ko je v nadaljevanju svojega govora poudaril zahteve jugoslovanskih narodov ne samo za najstrožje kaznovanje vseh krivcev strašnega zločina, temveč tudi za čim prejšnjo rešitev kongoškega problema, je dejal:

KOMUNA IN PETLETNI PLAN

Zvezna ljudska skupščina je na zadnjem zasedanju sprejela nov petletni plan, ki predvideva predvsem skladen razvoj vseh gospodarskih vej ter področij v naslednjih petih letih. Na podlagi teh perspektiv bodo v bližnji bodočnosti tudi komune sprejele svoje plane petletnega gospodarskega razvoja.

V naslednjem obdobju je pričakovati od komun, da bodo razvile poleg proizvodnih sil tudi družbeni standard na svojem področju. Te naloge bodo zahtevale kajpak izredne napore in dokajšnja denarna vlaganja. Zato je zelo aktualno vprašanje, kakšno bo materialno stanje

Na protestnem zborovanju v Celju se je zbralo nad 20.000 ljudi

»Patrice Lumumba je postal simbol vseh prizadevanj za neodvisni in združeni Kongu, Lumumba je bil velik pobornik mirnega osvobodjenja vse Afrike, boril in zgrudil se je kot žrtev za neodvisni Kongu in za neodvisno Afriko.

Prebivalci mesta Celja se pridružujemo milijonom naših delovnih ljudi, ki zahtevajo pravico, poštenje in mir na svetu. Zato obsojamo kolonialistično politiko

in obsojamo stališče OZN do kongoškega primera.

V nadaljevanju zborovanja je v imenu sindikalnih organizacij spregovoril podpredsednik Občinskega sindikalnega sveta Emil Pelnjak, za njim pa tudi predsednik Občinskega komiteja LMS Janez Kovačič. Končno je tovariš Miro Mastnak prebral brzojavki, ki so ju prebivalci mesta Celja poslali Vseafriški konferenci v Akri ter Varnostnemu svetu OZN.

komun v tem petletnem obdobju. Čeprav še niso dokončno izdelani gospodarski instrumenti in nov sistem delitve, ki se pripravlja, je vendar sklepati na podlagi razprav v Zvezni ljudski skupščini, da se bo materialno stanje komun izboljšalo. Predvsem bo nov sistem delitve omogočil komunam in gospodarskim organizacijam pri sedanjih produktivnosti dela nekaj ugodnejši položaj kot doslej.

Kaj bo vplivalo, da se bo izboljšal materialni položaj komun? Delovni kolektivi in skupaj z njimi občine bodo veliko bolj zainteresirane za proizvodnjo in čim večjo akumulacijo. To hkrati pomeni, da bo gospodarska organizacija in z njo tudi komuna drago plačala vsak zastoj v produktivnosti in posledično vsako zvišanje proizvodnih stroškov. Dohodki in materialna baza komun

bo torej odvisna izključno od proizvodnega učinka vsakega podjetja. Zaradi tega bo komuna bolj kot doslej usmerjala politiko razvoja proizvodnje ter vzpodbujala podjetja, da bodo hitreje izpopolnjevala tehnološko-proizvodne procese.

Ker bodo morale komune in podjetja najti skupni interes pri povečanju produktivnosti, bo vedno manj razlogov in potreb, da bi pričakovali sredstva iz centralnih skladov. Kot predvidevajo smernice petletnega plana, bo razvoj vsake samoupravne enice odvisen predvsem od lastne gospodarske politike in lastnega rezultata dela. Iz tega pa se da zaključiti, da je v interesu vseh gospodarskih organizacij in komun, da bi že v začetku leta vložile čim več naporov za maksimalno proizvodnjo in za čim večje zmanjšanje stroškov.

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSK EGA ODBORA V ŠOŠTANJU

URBANISTIČNI NAČRT ZA ŠOŠTANJ

Izboljšati mehanizacijo in organizacijo dela v gradbeništvu

Pred dnevi je bila v Šoštanju seja občinskega ljudskega odbora, na kateri so obravnavali precejšnje število važnih zadev.

Oba zbora sta najprej obravnavala poročilo upravnega odbora občinskega stanovanskega sklada, ki je imel v lanskem letu 117 milijonov din lastnih dohodkov, 83.600.000 din pa mu je posodil republiški stanovanski sklad. Skoraj vsa razpoložljiva sredstva je upravni odbor sklada posodil Rudniku lignita Velenje, bolnišnici za TBC v Topolšici, občini Šoštanj, železniški postaji v Velenju in še nekaterim drugim, za gradnjo stanovanj, nekaj sredstev pa so dobili tudi individualni graditelji družinskih stanovanj.

V razpravi so odborniki ljudskega odbora priporočili, da bi ta sklad čimprej začel z dodatnim zbiranjem sredstev za stanovanjsko gradnjo s predplačili za pridobitev stanovanjske pravice in podobnimi oblikami. Ker v občini primanjkuje zemljišč za gradnje individualnih družinskih hiš, so tudi priporočili, da bi kredite za gradnje takih hiš odobraval le v izjemnih primerih.

Zbora ljudskega odbora sta v nadaljnjem obravnavala poročila organov upravljanja občinskega investicijskega sklada in sklada za komunalno izgradnjo. Prvo navedeni sklad je imel preteklo leto 58 milijonov din dohodkov. Iz tega sklada so dobile posojila za osnovna in obratna sredstva nekatere trgovske, obrtne in gostinske gospodarske organizacije, največ pa Galanterija Šoštanj (18.600.000 din), Kajuhov dom Šoštanj (12.800.000 din), Izdelovalnica gumiranega papirja v Velenju (10.420.000 din). Sklad za komunalno izgradnjo pa je imel v preteklem letu 66 milijonov dohodkov in 59.500.000 din izdatkov.

Obširno so odborniki ljudskega odbora obravnavali tudi problematiko gradbeništvu v občini Šoštanj. Večino gradbenih del na območju občine opravljajo pod-

jetja, ki imajo svoj sedež izven občine, dočim se v občini z gradbenim delom bavi podjetje EFE Šoštanj, ki ima v svojem sestavu tudi obrat za izdelavo opeke iz pepela TE Šoštanj z letno zmogljivostjo 22.000.000 kosov opeke, podjetje VEKO iz Velenja, Stavbenik iz Šmartnega ob Paki in gradbeni oddelek Rudnika lignita Velenje.

Vsa ta podjetja imajo slabo gradbeno mehanizacijo, pa tudi organizacija dela ni najboljša. V občini je tudi veliko pomanjkanje projektantske organizacije, ki bi obdelovala vse potrebne projekte za obširno stanovanjsko in industrijsko izgradnjo v občini. Po vsestranski analizi sta oba zbora priporočila prizadejem gospodarskim organizacijam, da bi se gradbeni operativni podjetji EFE in VEKO združili v enotno gradbeno podjetje, ki bi bilo sposobno vsrati gradbena dela v mnogo večjem obsegu kot je bilo to doslej.

Za vzdrževanje občinskih cest in opravljanje ostalih komunalnih del bi naj ustanovili posebno komunalno podjetje. V Velenju je potrebno čimprej ustanoviti poseben projektantski biro, ki bo izdeloval projekte za potrebe vseh investitorjev v občini. Obrat za izdelavo opeke v Šoštanju pa bi se naj kot samostojen obrat priključil Rudniku lignita Velenje, ki bi ta obrat še moderniziral in zgradil tudi moderno apnenico v Šmartnem ob Paki. Vse te predloge bodo obravnavali še v prizadejih gospodarskih organizacijah, nakar bo ljudski odbor dokončno odločal o tej problematiki.

V zvezi s predlogom, da bi se dom počitka Salek pri Velenju preselil v grad Ravne pri Šoštanju, so odborniki ljudskega odbora obravnavali poročilo posebne strokovne komisije o tem vprašanju. Ugotovili so, da prostori tega gradu ne odgovarjajo za dom onemoglih in bi bila za njihovo preureditev potrebna precejšnja denarna sredstva. Tudi vzdrževa-

nje poslopj in ostali stroški bi bili znatno večji kot so doslej. Zaradi tega so predlagano preselitev zavrnili.

Občinski ljudski odbor je doletel tudi smernice za izdelavo novega urbanističnega načrta za mesto Šoštanj. Nov urbanistični načrt je potrebno izdelati zaradi tega, ker so v zemlji na desnem bregu reke Pake je predvidena znatne zaloge premoga, ki jih bo rudnik lignita Velenje začel izkoriščati v doglednem času v zvezi z obratovanjem energo-kemičnega kombinata, ki bo zgrajen zapadno od šoštanjske elektrarne. Zaradi tega naj bi novi urbanistični načrt ne predvideval nobenih gradenj severno od železniške proge. Gradbeni prostor v Šoštanju bi bil tako omejen na vzhodni strani z objekti termoelektrarne, na zapadni s poslopji tovarne usnja, na severni pa z železniško progo oziroma reko Pako. Na tem relativ-

no majhnem območju bi bilo potrebno nadomestiti nizka in stara poslopja z visoko etažnimi stavbami, odvisno od nosilnosti tal. Levi breg Pake, zahodno od tovarne usnja Šoštanj pa naj bi rezervirali za gradnjo industrijskih objektov in čistilnih naprav za celotno Saleško dolino.

Zahodno od tovarne usnja na desnem bregu Pake je predvidena tudi lokacija novega jaska in ostalih rudniških naprav. Projektantsko podjetje bo v skladu s temi smernicami izdelalo urbanistični načrt za mesto Šoštanj, nakar ga bodo pred dokončno odločitvijo ljudskega odbora obravnavali še državljani na zborih volivcev.

Ob zaključku je ljudski odbor določil še nova imena za ceste oziroma ulice v Velenju ter priključil del naselja Topolšice k mestu Šoštanj.

F. L.

temi državami, temveč da bodo hkrati pomenili tudi prispevek k ohranitvi miru v svetu.

Menim, da je posebno važno, da izmenjamo mišljenje o današnjem mednarodnem položaju, ki je vsak dan vse slabši in ki zato terja maksimalne napore, da bi preprečili najhujše.

Globoko sem prepričan, da izražam željo vseh jugoslovanskih državljanov, vseh naših narodov, če rečem, da bom kolikor je mogoče veren tolač vseh tistih velikih simpatij, ki jih naši narodi gojijo do narodov držav, katere bom obiskal, in do vseh narodov Afrike — do tistih, ki so že dosegli svojo neodvisnost, in onih, ki se zanj še borijo...

Tudi prebivalci celjskega okraja se pridružujemo željam vseh jugoslovanskih narodov in iz srca želimo predsedniku Titu srečno, prijetno in uspešno potovanje v cilju poglobljanja mednarodnega sodelovanja in utrjevanja miru v svetu.

FRANKOLOVO...

Jablane, ki rastejo ob glavni cesti med Frankolovom in Stranicami, so bile neme priče najstrašnejšega zločina nacistov na okupiranem Spodnjem Stajerskem. Na te jablane so obesili dne 12. februarja 1945 po nalogu gaulajterja dr. Uiberreitherja in šefa policije SS generala E. Rösenerja 100 naših ljudi-talcev. S tem dejanjem so maščevali smrt enega najhujših krvnikov naših zavednih ljudi celjskega krajsfirerja Pg. Tonja Dorfmeistera.

V soteski Tesni pri Stranicah je zaseda Bračičeve brigade dne 3. februarja 1945 napadla avtomobil, v katerem se je vozil Dorfmeister. Avtomobil s smrtno ranjenim Dorfmeisterom je zasedi ušel, vendar je v celjski bolnišnici naslednji dan umrl.

Takratni šef gestapa za Spodnjo Stajersko Kurt Stage je žrtve za obešanje na Frankolovem določil sam. Ker jih ni bilo dovolj v celjskem Starem piskru, so jih pripeljali v Celje še iz Maribora in Trbovelj.

Že na predvečer frankolovskega zločina je okupator uso okolico, kjer se je vršilo naslednji dan obešanje,

dobro zastražil. Zjutraj okoli petih so v Starem piskru začeli zbirati talce. Naložili so jih na štiri kamione. Na prvih treh so bili zdravi talci, na zadnjem pa bolani in ranjeni. Talci so bili vsi uklenjeni, za stražo pa je bilo na vsakem kamionu šest vojakov.

Približno uro kasneje so odpeljali za talci še dva kamiona zapornikov določenih za kopanje grobov. Ko so pripeljali zapornike na mesto, kjer bi naj skopali grobove, so že prvi talci viseli na jablanah.

Talce so obešali od 9. do 12. ure dopoldne. Trupla so visela približno eno uro. Nato pa so zapornikom ukazali naj jih snamejo. Vsem obešenecem so slekli še obleke in čevlje. Naropano obleko so zmetali na prazne kamione. Trupla mučnikov so morali zaporniki voziti z vozilom v pripravljena grobova, ker pa je šlo delo prepočasno, so jih morali tudi kar po snegu vlačiti do jam.

Med žrtvami je bil tudi Stanko Gorenjšek, doma iz Frankolovega. Njegov oče Jernej Gorenjšek-Ljubomir, eden prvih aktivistov na teh terenih, je obešenim talcem v spomin sestavil tole besedilo:

»Tukaj počivajo slovenske žrtve, dale življenje za svobodo in srečo domovine. Večna venčaj Vas slava, ki nikdar ne mine.«

Te besede so partizani vžgali na prve lesene spominke, ki so krasili grobove.

Frankolovski zločin še danes kliče vsem mimoidečim: »Ne pozabite žrtve za našo svobodo!«

za čas od 16. do 26. februarja. Padavine za ohladitvijo pričakujemo okrog 17. in 25. februarja. V ostalem suho oziroma lepo vreme z mrazom ponoči.

Velike priprave v Žalcu

Spričo priprav na proslavljanje 20. obletnice vstaje smo naprosili za razgovor sekretarja občinskega komiteja ZKS v Žalcu Poldeta Rajha, ki je obenem tudi predsednik občinskega odbora za proslavo 20. obletnice vstaje, da bi nam o tem povedal kaj več.

— V žalski občini, je dejal — so priprave na praznovanje obletnice vstaje v polnem teku. Na zadnjem plenumu občinskega komiteja ZK in občinskega odbora ZB je bil izvoljen občinski odbor za izvedbo proslave.

V tem okviru se je porodila tudi misel o imenovanju občinskega praznika. Občinski odbor Zveze borcev je predlagal občinskemu ljudskemu odboru, naj bi bil občinski praznik 7. julij. V noči med 6. in 7. julijem 1941 so savinjski partizani izvedli prvo organizirano akcijo, katere cilj je bil uničenje nemških napisov na trgovinah, uradih itd., zamenjali so jih s slovenskimi napismi, trosili razne letake in pisali parole proti okupatorju. Istega dne so odšli mnogi komunisti v ilegalo oziroma v partizane.

Odbor je v svojem še ne dokončanem programu predvidel, da bi bila centralna proslava dneva vstaje v Grižah. Griže so bile namreč poleg Preboda in Libov v stari Jugoslaviji središče revolucionarnega gibanja. Odbor meni tudi, naj bi se centralna proslava pričela z dnevnim borca in se zaključila z občinskim praznikom. Na predvečer 4. julija bi po vseh hribih žalske okolice prižgali kresove, na dan borca pa bi obiskali partizanske grobove in obdarili najbolj znane partizanske družine. V naslednjih dneh bi bile v občini različne prireditve, na katerih bi nastopila Svoboda, TVD Partizan in druge množične in politične organizacije.

Na vprašanje, kako bo odbor izvedel praznovanje 22. julija, je Poldet Rajh odgovoril:

— Občinski odbori Zveze borcev Hrastnik, Trbovlje, Zagorje, Celje in Zalec so se domenili, da bodo na savinjsko zasavski meji na Vrheh zgradili Dom revirsko

savinjskih borcev. Predvidevamo, da bi bila otvoritev tega doma 22. julija in ob tej priliki skupna proslava omenjenih občin. Poleg

te proslave bi po ostalih krajih občine priredili manjše proslave.

Proslavljanje obletnice vstaje v jubilejnem letu bi v žalski občini zaključili septembra, ko bi s sodelovanjem mozirске občine priredili v Čreti v spomin na veliko partizansko borbo prvega Štajerskega bataljona 1941. leta partizanske pohode in prikazali partizanske bitke.

O nalogah, ki si jih je odbor zadal v jubilejnem letu, je Poldet Rajh dejal:

— Poleg ureditve vseh spominskih obeležij na področju občine bomo posvetili vso skrb borcev in ostalim članom ZB tako v pogledu izboljšanja njihovih življenjskih pogojev kakor v smislu rešitve drugih vprašanj, ki jih neposredno zadevajo. Ta mesec bomo končali tudi z zbiranjem podatkov o upravičenih za odlikovanja iz NOB. Po predvidevanjih bo v žalski občini preko dva tisoč upravičencev.

— Samo ob tesnem in aktivnem sodelovanju vseh družbenih in političnih činiteljev, je zaključil Poldet Rajh, — bo mogoče v občini popolnoma izvesti izredno odgovorno in zahtevno nalogo. Razumevanje, ki ga za to kažejo posamezne organizacije in forumi, predvsem pa materialna osnova, so nam za uspehe najboljši porok.

S. L.

ZBOROVANJE javnih uslužbencev

Pretekli četrtek je bil v prostorih Hmeljarskega doma v Žalcu redni letni občni zbor sindikalne podružnice javnih uslužbencev občinskega ljudskega odbora. Iz poročila, ki ga je podal Milko Medvešek, je bilo razvidno, da je sindikalna podružnica na svojih sejah obravnavala probleme sistema nagrajevanja dela po učinku, deljenega delovnega časa, strokovne vzgoje in drugega.

Pri sindikalni podružnici so formirali posebno komisijo, ki je sestavila predloge o načinu razdeljevanja osebnih dohodkov. Ker za nagrajevanje po učinku ni nobenih splošnih kriterijev, je vprašanje prepuščeno občinskemu ljudskemu odboru. Nujno bi bilo najti kriterij, ki bi upošteval tudi važnost službe in delovnega mesta.

Posebna naloga sindikalne podružnice javnih uslužbencev je tudi v tem, da omogoči svojim članom strokovno usposabljanje ter ideološko politično izobraževanje. Javni uslužbenci ne bi smela biti ozki izvrševalci svojih nalog. Brez dobrega poznavanja temeljev družbene ureditve, raznih predpisov itd., bi te naloge težko izvrševali kot važni činitelji socialistične javne uprave.

K vsem tem vprašanjem sta v razpravi, ki je zajela tudi odnos uslužbencev do strank, letni odlih, razvedrilo članov in drugo, prispevala nekaj tehtnih predlogov in pripomb predsednik občinskega sindikalnega sveta Jože Piliš in predsednik občinskega ljudskega odbora Tone Delak.

S. L.

Šole v šoštanjski občini

Številke včasih mnogo povedo. Letos je v obeh velenjskih osemletnikah nad 1.300 otrok. Zato je nujna izgradnja še ene osemletke. Pripravljalna dela zanj so v polnem teku. Sicer bi morali v tretjo izmeno, Z izgradnjo energo-kemokombinata in nadaljnjim večanjem produkcije velenjskega pre-

mogovnika ter gradnjo novega jaska v Šoštanju bo moralo priti sem še 1.800 delavcev. Šele sedaj lahko čutimo potrebo po gradnji šol! Ze sedaj je letni prirastek v Velenju nad 100 otrok. Ta številka pa se bo še stopnjevala. Nujno bo v zvezi s tako izgradnjo industrije misliti poleg osnovnih šol tudi na srednje strokovne šole. Tako naj bi v Velenju zrasla srednja tehniška šola, ki bi dajala prepotraben strokovni kader rastoči industriji.

Petletni perspektivni razvoj šolstva občine Šoštanj predvideva predvsem gradnjo osnovnih šol. Tako naj bi bili zgrajeni osnovni šoli v Belih vodah in Smartnem ob Paki. Adaptirana bo stara osnovna šola v Šoštanju. Obnovili bodo tudi okoliške šole, predvsem ono v St. Ilju. Z gradnjo nove osnovne šole bodo v Velenju pričeli že to pomlad. Se vedno so za vsa popravila in gradnjo zelo pičila sredstva prav zaradi rastočih potreb, ki jih narekuje hiter gospodarski razvoj občine. Novo šolo v Velenju bodo gradili s pomočjo podjetij, precej materiala in prostovoljnega dela bodo opravili še prebivalci sami. Z akcijo so v Velenju že pričeli. Prav tako želijo tam dograditi tudi zdravstveni dom. Organizaciji SZDL v Velenju je uspelo pridobiti v najkrajšem času 150 prostovoljcev, ki bodo pomagali gradbenemu odboru pri gradnji nove osnovne šole. Tako so v tem rudarskem mestu že pričeli s prostovoljnimi delom. Razveseljivo je, da podjetja in posamezniki popolnoma razumejo, kako potrebna je šola. Nova osnovna šola bo po sedanjih računih stala okrog 250 milijonov dinarjev.

-Vo

Boljši življenjski pogoji

Na ustanovnem občnem zboru Kmetijske zadruge »Savinjska dolina«, ki je bil pred dnevi v Žalcu, je obširno govoril tov. Karl Kač o reorganizaciji zadržinskih organizacij ter vlogi in delovanju nove kmetijske zadruge. Poudaril je, da smo se v našem kmetijstvu v vsej povojni dobi srečavali s problemi, ki jih je bilo moč uspešno reševati tedaj, če so organizacije, ki so na tem področju delovale, imele odprto perspektivo in pa dovolj moči za mobilizacijo novih sil in materialnih rezerv. Zato ni slučaj, da tudi v našem kmetijstvu zagotavljajo nadaljnje uspehe seveda pod pogojem, če so gospodarske organizacije pravilno usmerjene.

Ker nenehno težimo k novim uspehom, moramo naš mehanizem sproti prilagajevati novim nalogam. Ni slučaj, da se ponovno nahajamo v prilagajevanju dosedanje organizacije novim potrebam. Reorganizacija zadržinskih organizacij ni torej posledica likvidacije neke nepotrebne organizacije, temveč posledica novih nalog v bližnji in daljnji prihodnosti. Prihodnost nalaga nove morda še težje naloge, ki jih je moč izvršiti s pomočjo večje ekonomske močne zadržinske organizacije. Modernizacija kmetijstva zahteva večja vlaganja, večjo tehnično in strokovno sposobnost zadržinskih delavcev ter neposrednih proizvajalcev in končnih organizacij, ki bo sposobna povezati vse sile za doseg tega cilja. V reorganizaciji smo torej šli zato, ker si želimo zagotoviti pogoje za uspešno izvršitev novih nalog in doseči nove proizvodne uspehe in boljše življenje delovnih ljudi v kmetijstvu.

Vprašanja proizvajalcev, ali bo nova zadruga pri svojem delu uspevala ali bo prav tako blizu podružnikom kot doslej, so bila umestna. Brez dvoma mora nova organizacija, ostati blizu kmetijskemu področju in tesno povezana z dogajanjem na terenu. Zadruga brez proizvodnih objektov in sodelovanja neposrednih proizvajalcev ne bi zagotovila izvršitev programa bodočega razvoja Savinjske doline.

Podpredsednik občine tov. Vlado Plaskan pa je govoril o predlogu perspektivnega plana kmetijske proizvodnje 1961-65 ter planu kmetijske proizvodnje za leto 1961. Predlog naslednjega petletnega perspektivnega plana kmetijske proizvodnje predvideva nadaljnje ukrepe za hitrejšo povečanje proizvodnje v takšnih oblikah, ki bodo dale najugodnejši rezultat. Med temi oblikami bodo odločilni tile ukrepi:

1. Povečanje družbenega sektorja, 2. Sodelovanje zadruge z individualnimi proizvajalci, 3. Smotno investiranje, 4. Pridobivanje novih obdelovalnih površin, 5. Povečanje uporabe agro in zootehničnih ukrepov.

Družbeni obrati, ki se bodo razvijali v industrijske proizvodne obrate bodo osnovni nosilci napredka v kmetijstvu. Pridobivanje novih obdelovalnih površin je predvideno z nadaljevanjem regulacijskih in melioracijskih del ter krčenjem gozdov. Med pomembnimi činitelji za povečanje proizvodnje bodo povečani agro in zootehnični ukrepi. Uporaba umetnih gnojil se bo povečala od 6.969 ton, kolikor jih je bilo porabljenih v letu 1960, na 8.845 ton v letu 1965 to je 750 kg na ha obdelovalne površine. V letu 1965 se predvideva setev samo očiščenega in razkuženega semena, zamenjava semen bo v prihodnjih petih

letih organizirana tako, da se bo seme hibridne koruze zamenjavalo vsako leto, seme pšenice in krompirja vsaka štiri leta, seme ječmena in ovsa pa vsakih pet let.

Govedoreja bo usmerjena k povečanju proizvodnje sivo-rjavega goveda, prašičereja pa k proizvodnji mesnih tipov švedske in holandske pasme. V sadjarstvu bo potrebno v prihodnjih petih letih posvetiti vso skrb za vsesplošno škropljenje sadnega drevja. Do leta 1965 bo potrebno realizirati tudi vse načrte za saditev plantažnih sadovnjakov pri Andražu, Galiciji, Sv. Jederti in Mirosanu. Površino vinogradov bodo v prihodnjih petih letih domala v celoti zamenjali sadovnjaki ali pašniki. Vrednost skupne kmetijske proizvodnje se bo v letu 1965 povečala napram letu 1960 za 40 odstotkov.

V okviru petletnega perspektivnega plana, razvoju kmetijstva je izdelan tudi plan za leto 1961. Hmeljska proizvodnja se bo povečala od 2.630 ton na 2.700 ton ali za 3 %, kvaliteta pridelka pa od 72 % na 85 %. Kakovost se bo povečala na osnovi novih vlaganj kot so sušilnice, skladišča, oprema in podobno. Ostala poljedeljska ali rastlinska proizvodnja bo usmerjena na povečanje pridelkov žit za 9 % zlasti pa njivskih krmnih rastlin za 10 %. Kmetijska proizvodnja v žalski občini se bo po predvidevanju letnega plana povečala za 9 %, od tega hmeljarstvo za 7 %, poljedelstvo za 9 %, travništvo za 20 %, sadjarstvo za 60 % ter živinoreja za 6 %.

Na področju gozdarske dejavnosti predvideva plan gozdna gojitvena dela ter vzdrževanje gozdnih cest. Tako bodo gradili traktorsko pot na Mrzlico v dolžini 4 km in cesto na Gozdnik v dolžini 3 km.

S. L.

Pionirska organizacija v žalski komuni

V žalski občini je v pionirsko organizacijo vključena vsa mladina, ki obiskuje osnovno šolo in šteje preko 4.000 članov. V minullem letu so vsi pionirski odredi svedcano proslaviti dan republike in v svoje vrste sprejeli 450 cicibanov. Prav tako so se vsi pionirski odredi in pionirske zadruge vključili v zvezno tekmovalstvo »Mladi zadržniki« in »Prirodoslovci«. V tem tekmovalstvu je pionirski odred iz Sempetra osvojil prvo zvezno nagrado, trije odredi pa okrajno. Pionirski odredi so izvedli več tekmovalj, najvažnejše med njimi je bilo šahovsko, ki se ga je udeležilo 164 pionirjev. Prav tako je bilo uspešno tekmovalstvo pionirjev strelcev. Poleg mnogih tekmovalj in prireditev so pionirji svedcano proslavili dan mladosti, kjer so sodelovali v Titovi štafeti. Udeležili so se množičnega pohoda na Mrzlico, ki ga je organizirala organizacija ZB, kjer so stari borci pripovedovali svoja doživljanja.

S. L.

Seminarji za upravljalce

S sodelovanjem občinskega sindikalnega sveta je delavska univerza priredila že vrsto seminarjev za člane delavskih svetov podjetij šoštanske občine. Pri rudniku lignita so v teku seminarji za vseh šest obratnih delavskih svetov. Razen tega pa bodo prihodnji mesec priredili še krajše seminarje, v katerih bodo posamezne kolektive seznanili z nekaterimi vprašanji delavskega upravljanja in delitve dohodka.

Pred dnevi pa je bil dvodnevni seminar, ki ga je za svoje uslužbence priredil Geološki zavod iz Ljubljane, prisostvovali pa so mu tudi gozdarji iz občine.

V. V.

Delegati in gosti na ustanovnem občnem zboru KZ »Savinjska dolina«

Paberki iz Šentilja

Le uro prijetne hoje iz Velenja, pa si v St. Ilju. Kraj je že pred vojno slovel po izvršnem sadju in po naprednih sadjarjih. Stopal sem mimo vzorno urejene ledenice drevesnice in kaj lahko sem si zamišljal bujno zeleno pomlad, ki bo kmalu oblekla valovito pokrajino. Da, mnogi Velenjčani izkoristijo spomladanske dni za izlet v ta lepi kotiček Saleške doline.

Kramljas s preprostimi ljudmi. V kino v Velenje ne morejo, saj bi zamudili preveč časa. Mnoge kraje v šoštanski občini obišče potujoče kino. Zakaj bi ne zašel tudi sem, se vprašujejo. Sedaj so tam štirinajstodnevna predavanja, ki jih prireja Delavska univerza v 17 krajih občine. Obisk v nedeljo je bil slab. Do dveh dopoldne se je zbralo le sedem ljudi. Vzgojno predavanje in tako malo ljudi. Pa opazujemo to s pečenjem pustnih krofov... Neka žena pripoveduje: »Sama vedno rada čujem kake besede o vzgoji, saj to pri nas bolj redko slišimo.« Mlajši moški govorijo o potrebi po

kulturnih prireditvah. Sedaj pripravljajo neko igrice, a je do pustne nedelje niso ugnili naštudiranti. Sicer pa, zakaj se ne povežemo bolj z velenjsko Svobodo, ki bi jim lahko posredovala marsikaj. Znano je, da je v St. Ilju dvorana vedno polna. Eden od članov SZDL razlaga, da si želijo urediti klubski prostor. Zanj so že zbrali nekaj prostovoljnih prispevkov. Pri tem pa jim bo pomagal tudi občinski odbor SZDL. Prav bi bilo tako, saj bi predvsem mladi dobili družabni prostor, kjer bi se lahko shajali. Shajali pa bi se prav vsi in tam bi ob televizorju in tekoči besedi lahko menjali misli o sodobnem kmetijstvu, o vzgoji, kulturi. Skratka o vsem, kar želijo slišati Šentiljčani, ki prav tako želijo živeti s časom. Oblaki so se razmaknili in sonce je oblazilo še rumena rebra šentiljskega pejzaža. Mahnil sem jo proti Velenju. Za spomin sem si utrgal drobno rumeno marjetico, ki je še vsa neboljena trepetala v februarškem vetru. Toda, prinesla je novo

življenje. Z njim misli na pravo pomlad, ki naj bi poživila tudi kulturno življenje lepega in plodnega kraja.

-Vo-

Pomoč alžirskim otrokom

Občinski sindikalni svet v Šoštanju je organiziral akcijo za pomoč alžirskim otrokom. Podjetja šoštanske občine so doslej darovala 570.000 dinarjev. Med njimi največ Termoelektrarna Šoštanj, ki je dala 250.000 dinarjev. Računajo, da bodo nabrali nad milijon dinarjev. Z enako vnamo nabirajo tudi šolski otroci. Tako so na osnovni šoli »Miha Pintarja-Toleda« Velenje nabrali nad 60.000 dinarjev.

MOČNA ZADRUGA bo laže osvajala sodobno proizvodnjo

Tudi v šentjurski občini so se odločili za združitev kmetijskih zadrug in za ustanovitev ene same. Namesto prejšnjih pet imajo zdaj močno kmetijsko zadrugo, ki bo laže osvajala sodobna načela kmetijske proizvodnje ter prispevala h krepitvi socialističnega sektorja na vasi. Navzlic centralizaciji, pa se bo upravljanje bolj okrepilo in razširilo. V novih organih upravljanja je zdaj za približno 15 odstotkov kmetijskih delavcev več, kot jih je bilo v prejšnjih pri posameznih zadrugah. Kot nov organ pa so bili pri sedežih proizvodnih okolišev izvoljeni poslovni sveti. Medtem, ko bodo organi upravljanja pri drugi vodili investicijsko politiko in bodo vlagali sredstva na tista območja, ki bodo dajala glede na investicijske gradnje in potrebe najboljše ekonomske rezultate, bodo poslovni sveti upravljali s proizvodnjo svojega področja, investicijski politiki pa bodo dajali pobude.

Kot vse kaže bo nova zadruga v letošnjem letu razpolagala z okoli 35 milijoni lastnih namenskih sredstev. Sicer pa bo morala nabaviti štiri traktorje, urediti mlekarino na Ponikvi, z zmožljivostjo od štiri do šest tisoč litrov mleka, zgraditi strojno lopo v Šentjuru in izpopolniti strojni park s priključki in manjšimi stroji na proizvodnih okoliših. Razen tega imajo v načrtu ureditev živinorejskega obrata v Siličnici za dve sto glav goveje živine.

Prva in največja prednost ustanovitve nove velike in močne zadruge se bo pokazala kaj kmalu. Po prvih računih namreč kaže, da bo lahko nova zadruga skupaj z družbenimi sredstvi in seveda lastnimi razpolagala z 175 milijoni

ni za izgradnjo. Če bodo ta sredstva tudi v resnici potrošili za investicijsko izgradnjo, potem je razumljivo, da lahko z dosti večjim optimizmom gledajo na nadaljnji razvoj kmetijske proizvodnje. Drži namreč dejstvo, da tega ne bi dosegli, če bi bile zadruge še naprej ločene.

V zvezi s prihodnjimi nalogami zadruge se pojavlja problem kmetijske politike. Predvsem ima zadruga trenutno premalo kmetijskih in drugih strokovnjakov. Navzlic temu pa stanje ni kritično, saj zadruga študira okoli petdeset ljudi na najrazličnejših šolah. Nekaj od teh študentov bo že letos prišlo s šol. Kadrovske težave se pojavljajo zlasti zdaj, ko prehaja zadruga na nove organizacijske in proizvodne naloge, pa za najboljše ureditev vseh načrtov nima zadostnega števila strokovnih moči.

Posebno mesto v kmetijski proizvodnji šentjurske občine imajo družbena posestva, ki že močno kažejo smer socialistične preobrazbe vasi. Družbena posestva bodo z močno notranjo organizacijo in prilagajanjem proizvodnje lahko zadostila potrebam tržišča.

Kako velike uspehe so družbena posestva dosegla v zadnjih dveh letih govorijo tudi naslednji podatki. Medtem, ko so 1958. leta imela 225 glav goveje živine, so imela že konec lanskega leta nad tisoč glav goved. Tako so število živine povečala za štirikrat, njeno vrednost pa za sedemkrat.

Vse to kaže, da so perspektive za nadaljnji razvoj kmetijstva na območju šentjurske občine lepe; zlasti lepe pogoje pa imajo za razvoj živinoreje, ki naj bi bila tudi glavna panoga kmetijske proizvodnje v občini sploh.

Novo zadrugo in zlasti kmetijska gospodarstva pa ne čakajo samo proizvodne naloge, temveč tudi skrb za gradnjo negospodarskih objektov, še posebej objektov za družbeni standard. Enkrat za vselej bo treba napovedati neizprosno boj s slabim življenjskim pogojem kmetijskih delavcev. To hkrati pomeni, da bo treba misliti na gradnjo in ureditev primernih stanovanj. Nič manjše naloge pa niso pri uveljavljanju spodbudnejšega načina nagrajevanja, da bi na ta način dosegli večje zanimanje za proizvodnjo in večjo produktivnost.

TUDI V GOZDARSTVO MEHANIZACIJA

GOZDNO GOSPODARSTVO NAZARJE JE NABAVILO VEČJE ŠTEVILO MOTORNIH ŽAG.

Glavni vir dohodkov in preživljanja prebivalstva Zgornje Savinjske doline predstavlja gozdarstvo, saj znaša skupna površina vseh gozdov na področju občine Mozirje nad 31.000 ha ali okoli 60 % celotne površine.

Od te gozdne površine odpade 14.000 ha oziroma 40.000 bruto m³ sečne mase na last splošnega ljudskega premoženja, ki je dano v gospodarjenje Gozdnemu gospodarstvu Nazarje. To gospodarstvo zaposluje povprečno letno okoli

zlasti tehnike dela z njo, je proizvodni odsek Gozdnega gospodarstva Nazarje organiziral v januarju in februarju v Gornjem gradu dvotedenski tečaj, na katerega je bilo poklicanih 15 kandidatov — stalnih gozdnih delavcev iz vseh gozdnih uprav (Luče 6, Gornji grad 5, Nazarje 2, Soštanj 2). Tečaj je bil razdeljen na dva dela:

Prvi teden je bil posvečen teoretičnemu pouku, pri katerem so predavatelji seznanili delavce z motoriziranim, delovanjem motorne žage, brušenje verig, nego in tehniko žaganja. Velika pozornost je veljala higijensko-tehnični zaščiti, saj je nevarnost dela z motoriko večja kot pri ročnem žaganju. Teoretični del pouka je bil nazorno dopolnjen s predvajanjem različnih diapozitivov.

Pouk drugega tedna je obsegal praktično dela na terenu, najprej žaganje oziroma prežagovanje podrtih dreves, slednjic pa še podiranje dreves z motoriko.

Zadnji dan tečaja so morali udeleženci opraviti teoretični in praktični del izpita. Vsi udeleženci tečaja so se na izpitu prav dobro pripravili, saj so na zaključnem izpitu pokazali res zelo dobro znanje in s tem opravili dodelitev motornih žag v uporabo. Ob zaključku so vsi tečajniki sprejeli spričevala oziroma potrdila.

Vsi so izrazili željo, naj bi Gozdnemu gospodarstvu nabavilo še več motornih žag, saj je delo z njimi bolj učinkovito, hkrati pa se delavec z motornim žaganjem manj utruja. S hitrejšim žaganjem prihranimo tudi na času in na številu delavcev.

Pa ne samo, da je delo z motornimi žagami hitreje in bolj učinkovito, temveč prispeva tudi k zavesti gozdnega delavca. Mehanizacija ga polagoma osvobaja težkega dela ter ga s sodobnimi delovnimi pripomočki vključuje v splošni napredek gospodarstva.

Z uvajanjem mehanizacije v gozdarstvo bomo postopoma izenačili gozdnega delavca z industrijskim ter tako preprečili fluktuacijo delovne sile, zlasti mlajših delavcev v druge panoge.

Ing. Jože Urank

Kolona tečajnikov na poti na delo — iščejo motorne žage na raznih. V ozadju zasneženi Rogatec.

Prihodnjih pet let na Šmarskem

Kmetijsko šmarsko področje je odločno stopilo na pot k napredku in vseh gospodarskih dejavnostih. Samo malo smo pobrskali po njih, vendar namreč kaže, da bo lahko nova zadruga skupaj z družbenimi sredstvi in seveda lastnimi razpolagala z 175 milijoni

Bučah, Dremskem rebru, Kumšperku, Malih Rodnah, Skrabniku in v Rogatecu.

V industriji pa ne bo glavna naloga povečati proizvodnje, temveč prvenstveno modernizirati obrate, da bodo lahko vpeljali sodobne tehnološke procese proizvodnje. Tako bodo v petletnem obdobju v rogaški steklarni, kjer so sicer lani v primerjavi z 1956. letom, dvignili proizvodnjo za 97 odstotkov, za izboljšanje naprav vložili še 695 milijonov dinarjev, LIP »Bohor« bo povečal v Mestnjo prostore za gradnjo hale za izdelovanje pohištva, predvsem šolskega. Nove prostore nameravajo graditi tudi pri tekstilnem obratu »Kozjanke«. Prav gotovo se bo vzporedno s tem povečala tudi proizvodnja, z novimi obrati pa tudi število zaposlenih.

Z gospodarsko močjo se bo okrepila tudi kupna moč prebivalstva, zato predvidevajo skokovitejši porast trgovske mreže; sicer pa je stanje trgovskih lokalov v šmarski občini danes zelo slabo. Tako bodo zgradili trgovski stavbi v Podčetrtju in Rogatecu in obnovili prostore na Grobelnem ter Bistrici ob Sotli. Poleg tega predvidevajo nagel razvoj obrtništv. Zasebno obrtništvu na vasi je priložno hirati, zato bodo morali misliti na razvoj družbenih obrtnih obratov, ki bi ponekod lahko postali temelji za razvoj podjetij.

Prav lepe pogoje za porast pa ima šmarski turizem. Šmarska pokrajina je privlačna. V kolikor bodo uspeli izboljšati prometne zveze, posebno s sodobnejše ureditvijo cestami, bo to velik vir dohodkov. V Rogški Slatini namre-

ravajo graditi hotel in restavracijo ter obnoviti velik del gostišč. Opešati in primerneje opremiti pa nameravajo še vrsto gostišč v ostalih krajih šmarske občine: v Podplatu, Pristavi, Bistrici ob Sotli in drugod.

Ob razvoju gospodarstva pa niso pozabili na razvoj šolstva, zdravstva in drugih objektov, ki niso neposredno gospodarsko rentabilni, vendar nujno potrebni. Upajo, da bodo vsaj z najnujnejšim sodobne opremiti vse šole in zgradili nove osnovne šole v Lesičnem, s čimer so že pričeli, v industrijskem delu Rogške Slatine, v Imenem in pozneje še v Mestnjo. Prav tako bo zrasel pre potreben zdravstveni dom v Rogški Slatini in Šmarju pri Jelšah.

Tako smo na hitro izbrskali nekaj najvažnejših načrtov, o katerih razpravljajo šmarski občani. Vsekakor so lepi in nedvomno jih bodo ostvarili, če bodo vsi porinili za delo; kar pa prav gotovo bodo.

Izredna lovska sreča

Pretekli teden je ob pogonu na divje prašiče v Prožah pod Dobrovljami član lovške družine Braslovče, miličnik tamkajšnje postaje LM tov. Franc Ocepek ustrelil 200 kg težko divjo svinjo in štiri mladiče po 80 kg. V eni minuti je oddal štiri strele, ki pa so vsi zadeli svoj cilj. Nedvomno je to redka lovska sreča, kateri moramo pripisati tudi to, da je tovariš Ocepek res izvrsten strellec.

Prižadevanja, da bi razna težka gozdna dela mehanizirali, olajšali in po možnosti pospešili, je vodilo do uvajanja enoročnih motornih veržnih žag, s katerimi naj bi povsem ali vsaj deloma nadomestili težko ročno delo. Tudi Gozdnemu gospodarstvu Nazarje želi čim bolj intenzivirati gospodarjenje v gozdovih na področju Zgornje Savinjske doline.

Tako je Gozdnemu gospodarstvu Nazarje pred kratkim uvozilo večje število enoročnih motornih žag iz Zahodne Nemčije. Ker pa je osnova za gozdarstvo uporaba motorne žage temeljito poznavanje same motorke, njene nege in

Zadrugo moramo prilagoditi razmeram

Na konferenci SZDL v Mozirju je med mnogimi delegati govoril tudi upravnik ene kmetijske zadruge, ki so jo pred nedavnimi osnovali za vso Gornjo Savinjsko dolino. Dejal je, da združena zadruga odpira razvoj kmetijske in gozdarske proizvodnje bistvene prednosti. Saj bo spričo ustreznega angažiranja družbeno-političnih sil in ob smoternem prilagajanju novemu gospodarskemu sistemu, ki ga gradimo lahko hitreje, gospodarsko razširila, učinkoviteje in bolj smoterno bo lahko organizirala lastno kmetijsko in gozdarsko proizvodnjo, razen tega pa tudi uspešneje razvijala in krepila sodelovanje med zadrugo in zadrugami pri pogodbemem sodelovanju.

Pri tem je inženir Branko Korber posebej poudaril, da bo v naslednjem razvojnem obdobju potrebno dajati delovnemu kolektivnemu zadrugi več pravic in pristojnosti. Posebej se je zadržal na problemu specializacije proizvodnje, ki ima prav v tej zadrugi velike možnosti.

Specializacija v konjiški občini

Z ozirom na velike zahteve lesa in povpraševanje na tržišču so se v konjiški občini odločili za specializacijo izdelovanja posameznih gotovih izdelkov iz lesa. Tako bodo v konjiškem bazenu izdelovali kosovno pohištvo iz bukovega lesa, v Opotnici bodo izdelovali stavbeno pohištvo, v Počjanah bodo izdelovali mize iz trdega lesa, dočim bodo v Slovenski Bistrici izdelovali embažažo iz lesa.

ŠPEKULANT

Stoji na pragu Puheke in grunta: Hm, bo li kmalu spet kakšna kupčija?

Tale Puhek je od samega zlodja. Sicer je hudo ljubezniv, s človekom rad pokramlja, sakramentira, da so na svetu sami goljuji in jezi se, ker ne pridejo ti krovčari v roke pravice.

Seveda, kdo Puheka pozna, mu že na daleč zabrusi: Hej, ne čukaj tako nedolžno! Kaj pa tista ponarejena med, pa voda med jabolčnikom, pa pire krompir v masti in tvoje slane cene?

No, ker Puhek natanko ve, kdo mu rad kaj takega oponese, se teh sitnežev spretno izogiba. On, poslovni človek rad pokramlja s ljudmi iz bolj oddaljenih krajev, s takimi na primer, ki pridejo iz druge strani reških hribov. Zato pa se tudi pohvali.

— Hm, v Trbovljah, tam so ljudje!

In ko tako premišljuje in stopa po svojem dvorišču, ga za hrbtom nekdo ogovori.

— Dober dan! Prašiča kupujem. Ga imate morda vi naprodaj?

Puham so zaigrale oči.

Človek iz Trbovelj!

In hitro mu je v možganih pohiškal Vodnikov pregovor: Puhek, išče te sreča, um ti je dan, našel jo boš, če nisi zaspan!

— Če se ne motim, ste z druge strani, iz Trbovelj? Stopiva v hišo. Malo kajče sline ne bo škodilo.

Vstopila sta. Puhek streže s pekočim žganjem, rudar iz Trboveljskega revirja pa pripoveduje.

— Možina sem. Knap. Imam famitijo. Rad bi imel kolino. Saj veste, otroci. Pa v Trbovljah je slabo za tako reč. Ne dobiš prašiča in konca. No, pa sem stopil, čez hrib.

Puhek prikima:

— O, bi se že kaj našlo. Jaz imam enega. Takega od sto dvajset do sto petdeset, bo prelahek? Ponavadi z one strani oši take jemljejo.

— Takega, takega! Se nazduši Možina. In cena?

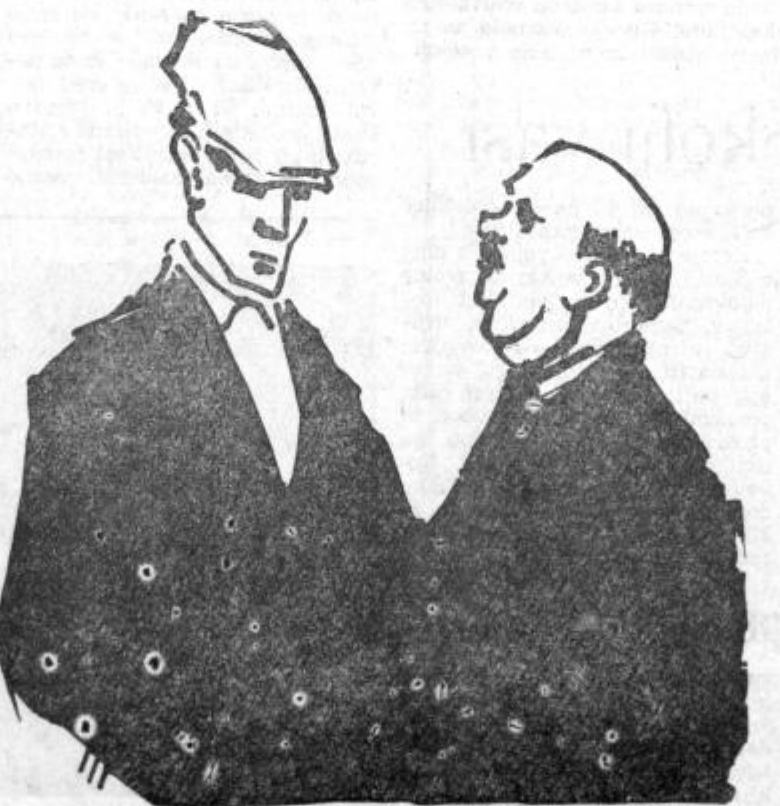
— Dve sto petintrideset! pove Puhek. Živa vaga. Kar iz svinjaka. In are, če ga nameravate vzeti čez teden ali dva deset tisoč dinarjev. Prav?

Možina malo okleva, da je kila pa vseeno predraga. Puhek pa na noge da on pri prašiču sploh profita nima, da prašič samo žere in da prav: stroški nikoli niso povrnuti. Sicer pa, kakor hočete. Toda! povzdignil je Puhek svoj tenor — še žai vam bo.

Beseda gor, beseda dol in še nekaj kajče sline in Puhek je napravil kupčijo: čez teden dni pridejo po

prašička s tovarnjakom, takrat pa bo obenem kupil Možina še to litrov jabolčnika, liter petdeset din.

Možina jo je mahnil čez hrib in doma so se začele priprave za domač praznik — jurovž.

Puhek pa je strigel z brki.

— He, dragi Možina, ti še morda ne veš, kakšen kampelje je Puhek! Kupčija nima prijateljev! Prvo: prašič bo na dan prodaje sit in napet kot boben! Drugič: v sto litrah jabolčnika bo dvajset litrov vode; Prvi dobilek: prašič bo pridobil petinast kilogramov! Je to — tri tisoč šest sto din. In prodal ga ne bom po dve sto petintrideset, temveč po dve sto štirideset! Pri jabolčniku pa bo dobička tisoč štiri sto. Je skupaj, reci in piši — pet tisoč Ha, ha, pet metuljkov!

In tako se je zgodilo. Možina je najel tovarnjak. Podjetje mu je sicer zaračunalo minimalno vozno. Sofer ni maral nič, pa mu je vseeno vrnil cel tisočak. Puhek pa, ko so nalagali prašička in kotlilili sod z jabolčnikom, je tekal v klet in točil najboljšega.

— No, fantje, pijte!

— Na zdravje!

— Na zdravje! se je zarežal Puhek. Le v njega. Danes je zastoj jutri ne več.

In Možina je res prišel do kolin a Puham je preklel sleherno kost; zakaj v črevah je res bilo 15 kg blata in v pijači dobro četrtino vode. Stisnil je pest in z njo zažugal čez hrib:

— Čakaj, le čakaj me ti špekulant!

za male bralce

Klobuk princa Karnevala

Stisnila sem punčko za roko in — smuk, pa sva že bili v dvorani. Že prej sva si dodobra napasli oči na cesti, ko sva dobre pol ure stali na vogalu in opazovali male maske, ki so prihajale od vseh strani. Pa nisva bili edini. V nedeljo se je na vogalu pri Narodnem domu kar trlo ljudi — mladih in starih, velikih in malih.

Tam je streljal mali kavboj s pištolo, poleg njega je skoraj jokal Rdeča kapica, od daleč je zasijalo čudovito Sonce in tudi Noč je stala nekje v kotu. Strmeli sva punčka in jaz, strmeli in se čudili. Nikoli še nisva bili na maskeradi in to pot sva imeli kaj videti. Ob zvokih poskočne polke sta se zavrtela zamorčka, lovec s

skupaj z njimi z gromkim »hura« pozdravili njegovo veličanstvo — princa karnevala z oprodo in velikim in bleščočim spremstvom. Z globokim »spoštovanjem« smo čakali na njegov pozdrav.

»Pozdravljam vas vse tiste, ki ste maskirani in tiste, ki ste kar normalno — umazani,« je začel. Oho, princ karnevala. Kje pa je tvoj klobuk? Glej, oproda ti ga je vrget v kot. Toda — za čudo! Princ karnevala potegne iz žepa drug klobuk in že ponosno sedi na njegovi glavi. Toda, šment! Le za kratek trenutek. Klobuka že ni več. Spet ga je vrget oproda v kot. No, potem leti klobuk za klobukom v kot, princ karnevala se prav nedostojanstveno slači, ko mu zmanjka klobukov in končno ga oproda odnese iz dvorane. Smeh, cepetanje, navdušenje mask in njihovih mamic prevzame še mene in punčko, da se iz srca nasmejeva.

Potem se vse lepe maske še enkrat zvrtijo pred našimi očmi in že je tu razglasitev nagrad. Med njimi so vsi najini »znanci« — lovec s psičkom, Robin Hood, hroček, Indijanka in še drugi. Veseli sva bili z njimi in ko sva odhiteli z dvorane, sva še od vseh strani ogledali Kurenta, nato pa dobre volje odšli proti domu.

Lep je bil najin popoldan. In ko je punčka zvečer sedela v mamičinem naročju, kar ni bilo konca navdušenega pripovedovanja. Obema nama je Pust zmešal glavo. Pa kaj zato! Saj nisva edini

Vsi ti različni ljudje, pa so vendarle imeli nekaj skupnega — smejali so se vsi po vrsti in vsako masko, ki je prišla mimo njih, ogledali od vseh strani.

V dvorani naju je sprejel živ-zav. Obe — punčka in jaz — sva najprej kar ostremi nad tolikšnim veseljem. Potem sva postali veseli še sami, polskali sva prijeten kotic, sedli in odprli oči in usta...

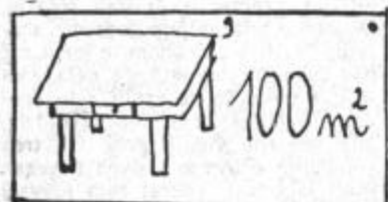
čudovitim majhnim psičkom, Robin Hood z rdečimi lasmi v skupini otrok, starka z dojenčkom in še in še. Mislim, da jih je bilo nad sto. Povorka mladih, lepih mask je naraščala in potihnila samo, ko jim je mlada pevka zapela nekaj popevk. Potem so se zgrnili okrog karikaturista in že nestrpno pričakovali — princa Karnevala.

Zavzvonili so zvončki, otroci so zaploskali in punčka in jaz sva

PREBITI LED

Bilo je v sredo zjutraj. Vsa zaspala sem počukala skozi okno. Kako lepa slika narave se je pokazala pred mano! Strehe so bile bele od snega in drevje se je lesketalo v jutranji zarji. Od daleč sem slišala žalostno čivkanje ptičkov. »Grdoba,« so mi govorili. »Pozabila si na nas.« Ko sem to

popravila, sva se z bratrancem domenila, da se greva drsat v bližnji potok. Sla sva. Bratranec me je z zadovoljstvom opazoval, nato pa je začel s prijatelji obmetavati s kepami. Toda kmalu ga je prestrašil moj obupen klic: »Na pomoč!« Več nisem mogla spregovoriti, ker me je že zalila voda. Z bratrancem pomočjo sem se komaj skobacala na breg in vsa mokra in premražena odhitela proti domu. Teta me je spravila v posteljo z besedami: »No, zdaj pa imaš. Svarila sem te. Toda trma je trma. Kdor ne uboga, ga tepe nadloga.« Kdor ne uboga, ga tepe nadloga, sem še ponovila za njo in zaspala kot top. Zbudila sem se s hudo vročino. Malčka Cerman,

Petrčkova pisma

Draga tetka!

Hodim v prvi razred, pa bi tudi jaz tako rad kaj napisal. Sestrica in bratec mi branila, pa vseeno bom; saj ne boste hudi, kajne? Danes pišem z malimi tiskanimi črkami. Ko se bom v šoli naučil pisati, vam bom še pisal, če smem.

Lep pozdrav od Petrička Jeršiča

Dragi Peterček!

Tvoje ljubko pismo me je zelo razveselilo. Lepo si napisal in želim, da bi še kdaj storil. Bratcu in sestrici kar povej, naj ti nikar ne branita pisati, poprosi ju, naj se tudi ona večkrat oglasila. Vseh vaših pism bomo v uredništvu veselili; zate pa upam, da boš postal naš stalni sodelavec. Velja?

Te pozdravlja
tetka urednica

KRAVICA PLAVKA

Zelo imam rad živino, posebno pa stričevo kravico Plavko. Ko bom večji, jo bom hodil past.

Zadnjič pa je bila Plavka zelo slabe volje. Ko sem prišel k stricu in teti, jo je striček prignal iz hleva. Hotel sem jo pobožati, toda Plavka me je grdo pogledala, zapihala in brčila z nogo proti meni. Pa me ni dosegla, ker sem odskočil. Nisem ji zameril. Pa zakaj bi ji le, ko pa sem tudi jaz včasih poreden, pa mi mamica tega vendarle ne zameri!

Petrček Jeršič,
Teharje 25

Na Mozirskih planinah

O, prav dobro se spominjam poletnih počitnic, ko sem nekaj dni preživel na Mozirskih planinah.

Bilo je lepo, jasno jutro, ko smo stopile iz avtobusa v Mozirju. Najprej smo si ogledale trg, nato na smo se napotile pa novi cesti proti Smihelu. Lahko bi bile šle po bližnji, pa sem hotela videti novo cesto. V Smihelu smo prišle opoldne, vedle pod velik kostanj in kar ogledati se nismo mogle lepote okoli nas. Pri znanjih smo potem prenočile, naslednje jutro pa se odpravile proti Mozirskim planinam. Najprej smo prece hitro hodile, nato pa smo se začele ustavljati. Pa ne zaradi utrujenosti! Tega so bile krive rdeče jagode, ki so nas vabile. No, in jaz se temu vabilu nisem mogla upreti.

Na koči se nismo dolgo ustajale. Zamikal nas je Medvednjak in ko smo se vpenjale, sem mimogrede poravnala nekaj rožic z namenom, da jih doma vsadim. Pot nazaj v dolino je bila težja. Bile smo utrujene in kar težko se je bilo ločiti od vrhov in sladkih jagod. Ko pa smo prišle do polovice poti, sem se ozrla. Zadrženo sem vzklila nad lepoto, ki sem ogledala ju. Gore so rdele v zahajajočem soncu. Le del sonca je še žarel in se počasi pomikal za Medvednjak. Ostala je še zarja, ki je zlatila nebo, gore pa so bile rdeče, kot da bi v njih del prikrit ogenj.

Ana Ocvirk,
Vrhe 21, Teharje

Mali kavboj

Z obrobljenimi hlačami, zavihanimi kraji za klobukom, rahlim puhom pod nosom in pištolo v roki; z orvežem bliskovitih misli za čelom, ki jih spremljajo bliski iz pištole

Pravi kavboj?

cevi ter žvižganje krogel: to naj bo vsebina male kavbojske osebnosti. Kako lepo je o pustnem času, ko je fantek celo kavboj? Naj žvižgajo krogelje iz pištole, ki v resnici brizga

le vodo. Naj se košatijo možati brki, ki so v resnici s sajami zastrtani pod nosom. Naj trepeče pred kavbojskim pogledom polna davora, ki se v resnici ljubko smejlja našemu srčkanemu fantu. O, karneval, ti čas preljubi, ki sprosti ljudi vsaj enkrat v letu in skozi masko kaže pravi obraz!

Toda videl sem kavboja na celjskem trgu, ko ni bil pustni čas. Majal se je s širokimi zavihanimi kraji, kavbojskimi hlačami in zibajočo hojo kot junak iz westerna. Niti ni bil edini. Srečujemo jih večkrat po zabaviščih, na promenadi s pravim puhom pod nosom, vendar dvomljivo možatostjo, z bliskajočimi pogledi, vendar s smejlajem, ki ne obeta bistroumne duhovitosti. Izraz česa je bedasta posmehljivost in cinična zarezava v desnem licu? Mar bi roka dejansko segla po pištoli za pasom in bliskovito poslala krogelje med ljudi, ki hodijo preprosto in se smejiijo tujemu, ki maliči naše vsakdanje življenje? Dragi kavboj, ki sem te videl pred celjsko postajo, ki sem te srečal med plesalci in v točilnici, tvoje roke ne smrdijo po krvavih in po zemlji. Vedi, da so pravi kavboji zrasli na širokih pašnikih ob konjih in čredah govedi, da jim je trdo življenje v dežju, v vetru, v prahu zarezalo trdo potezo v lice. Ti pa si kavboj, ki so te rodile pustolovščine cenjenih romanov in filmov. Ozri se, spreglej življenje in se zasmej! Da, pustni čas je: ne bomo se čudili kavbojem, pa če jih srečamo na vsakem ogul! Toda pustni karneval ni usak dan in ne more biti usak dan, mladi človek, čeprav bi ga ti morda rad!

S.

Malenkost

Fantič ob stavbi je prilegnil svojo pozornost. Bil je sam, nemiren, očke pa so mu žarele tako nagajivo, da si nisem mogla kaj, da ne bi postala in se dalj časa pomudila na drugi strani ceste. Menda je nekoga čakal. Potem se je nenadoma obrnil k steni, potegnil iz žepa veliko modro kredno, jo nastavljal na zid in stekel. Za njim je na beli, gladki steni ostala debela modra črta...

Tisti dan sem menda imela srečo ali pa me je dečkovo vedenje opozorilo, da sem pozorneje pogledovala hiše našega celjskega mesta in otroke pred njo. Na vsej poti nisem opazila niti ene, ki bi ne bila »omadeževana«... Pred obično me je srečala skupina otrok, ki se je obmetavala s kredami. Bili so veseli, dobre volje, videlo se jim je, da so počitnice dobro izkoristili. Prav nič me ni jezilo njihovo obmetavanje s

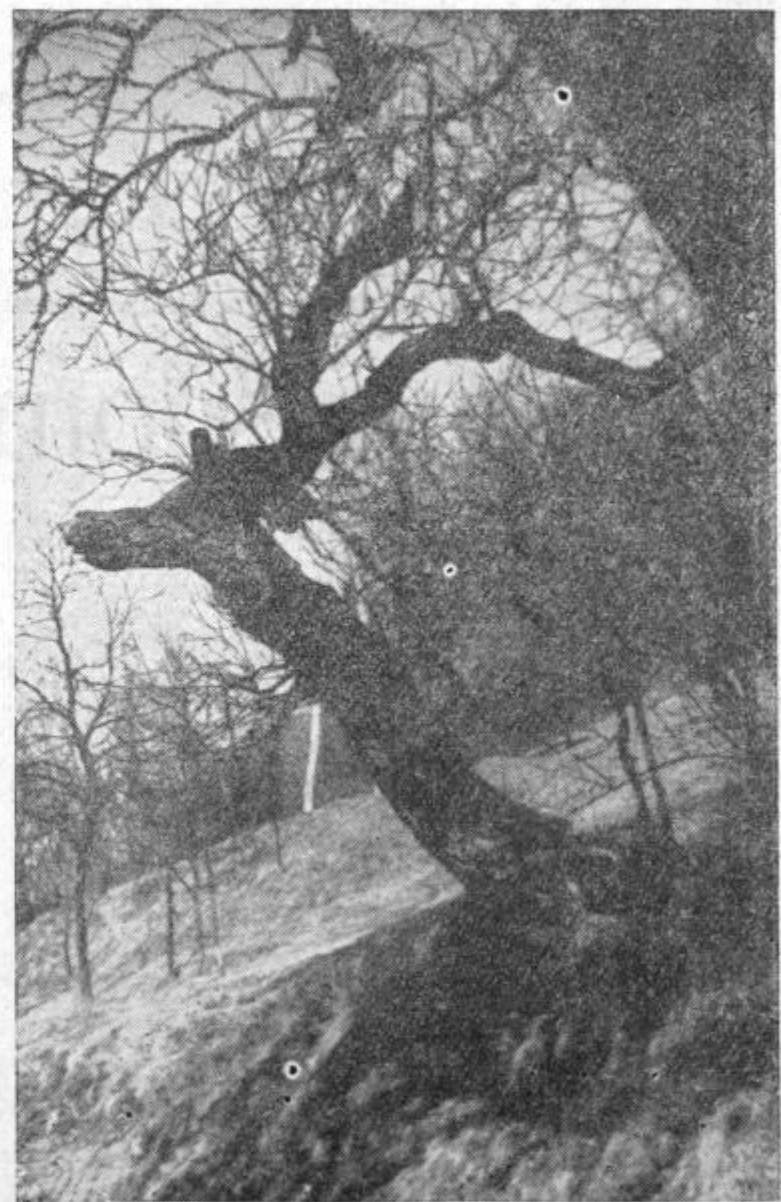
kredo, čeprav me je čisto nekje v meni zbudilo opozorilo, da tudi to kupujemo. Pred obično so se otroci posloviili, nekaj jih je krenilo v to, drugi pa v drugo stran. Ostala sta dva. Nikamor se jima ni mudilo in videti je bilo, kot da jima je prav dolg čas. Stopila sta k stablu in podpisala nanjo svojimi imeni, pridjala še imeni deklic in se prav iz srca nasmejala pri tem opravilu. In na steni so spet ostale črte...

Včasih so me učili, da ni »spodobno«, prebirati pobalinskih napisov po stebrah in plotovih. Morda tako meni marsikdo. Pa bi bilo vendarle prav, če bi večkrat pogledali po naših hišah in otrokom celo pokazali škodo, ki jo delajo njihovi urstniki.

Malenkost, bo rekel nekdo. Morda res, toda včasih je treba tudi o malenkostih spregovoriti.

-ica

Nenavadno drevo

Ali je res to drevo tako nenavadno, da zasluzi svoj naslov? Ja in ne. Če ga pogledate z nekoliko večjo pozornostjo, boste videli pravcato jelenovo glavo s košatimi rogovi. Drevo pa rase pod Celjsko kočo.

ŽENA · DOM · DRUŽINA

Kuhanje z butan-propan plinom

Kuhanje z jeklenkami butan-propan plina se vedno bolj uveljavlja, čeprav imajo gospodinje mnogo pomislekov, predno se zanj odločijo. Pa poglejmo danes, katere so prednosti takšnega kuhanja, katere so slabosti strani in za koga pride takšen način kuhanja še naravnej v poštev.

Butan-propan plin je zlasti primeren v stanovanjih, ki imajo centralno gretje. Pri kuhanju z butan-propan plinom se namreč prostor ne ogreva; nasprotno hladi se, ker rabi pri vplinjenju toploto. Vsekakor priporočamo uporabo butan-propan jeklenk predvsem gospodinjam, ki same kuhajo in bodo tudi najbolj pozorne pri uporabljanju. Plin sicer ni strupen, vendar pa je vnetljiv in to močno!

Polnim jeklenkam se ne smemo približati z vžgalico, ne smemo stati na soncu, blizu tople peči ali radiatorja. Morajo stati na suhem prostoru. Polnih ali praznih jeklenk ne smemo hraniti v slabo zračenih prostorih. Priključki na jeklenki morajo biti prodašni. Jeklenke butan-propan plina ne smemo uporabljati brez reducirnega ventila, ki uravnava pritisk. Vsaka polnjena jeklenka je plombirana. — Posebno moramo paziti, da do ventilov na jeklenki ne pridejo otroci. Glavnega ventila ne smemo sami odvijati in privijati v jeklenko, niti ga ne smemo razstavljati. Pri odvijanju ali razstavljanju lahko namreč poškodujemo sestavne dele glavnega ventila in s tem povzročimo nesrečo. Tudi reducirnega ventila ne sme-

mo samovoljno regulirati, ker je za nastavljanje na obratovalni tlak. Jeklenka mora stati pokonci. Če pa se jeklenka prevrne, moramo takoj zapreti glavni ventil na ležerji jeklenki in počakati toliko časa, da plamen na štedilniku ugasne. Šele tedaj jo lahko spet postavimo. Če bi tekoči plin iz prevrnjene jeklenke dosegel gorilnik, bo ta sicer v plamenu bruhal iz gorilnika, vendar ne bo povzročil nevarnosti ognja ali eksplozije.

Pred uporabo jeklenke snamemo zaščitno kapo ventila, odvijemo zaščitno matico na glavnem ventilu in na njenem mestu pri-

ključimo reducirni ventil z odvodno cevjo na plinski štedilnik. Reducirni ventil moramo tesno priviti. Pred uporabo plina odvijemo najprej glavni ventil. Nato odpremo glavni gorilnik na plinskem štedilniku in prižgemo uha-jajoči plin. Ogenj na štedilniku lahko poljubno uravnamo. Ko nehamo kuriti plinski štedilnik, moramo vedno zapreti glavni ventil in počakati, da plamen v gorilniku ugasne. — Če dalj časa nismo kuhali s plinom ali pa je bil prostor zaprt, moramo prostor najprej dobro prezračiti, pri tem pa moramo še posebej paziti, da ne povzročimo odprtega ognja.

MESO JE DRAGO, DOBRO PA ŠE VEDNO

Meso je drago in »ga skoraj vsi privoščimo, poleg tega pa takega teži ga želimo, v soboto tudi težko dobimo, saj je razumljivo, da ne morejo prodajati samo kosti z mozgom, telečjih zrezkov ali pljučne pečenke. Merda s bste z naslednjimi recepti lahko pomagale, da bo malo svinembe.

GOVEJA PEČENKA: Kilogram pustega govejega mesa pretakemo s slanino rezano v trakove in povežemo v obliki štruce. Tako pripravljeno meso položimo v kozice, kjer smo pripravili žlico surovega masla, pol sekajane čebule, narazan korenček vejico zrezane zelene, ob koncu pa še zdrobljen klinček in lovorjev list. Meso zalijemo in v pečici pečemo eno uro. Medtem meso večkrat obrnemo, da ga lepo zapечemo z vseh strani. Nato masčobo odlijemo in polijemo pečenko z dvema žlicama kisle smetane. Meso pokrijemo in dušimo dokler se ne zmecha popolnoma, nato pa vzamemo iz omake, tej pa dodamo sodelico juhe ali vroče vode, nekaj žlic

limonovega soka, žlico surovega masla. Omako pretlačimo in oblijemo z njo meso, ki smo ga narezali na rezine.

SVINJSKI KOTLETI V OMAKI: Kotletke odrgnemo s soljo in česnom in jih na hitro onemo na olju. Odvisno masčobo nato odlijemo, dodamo dve žlici paradiznikove omake, malo žlico moka, tri žlice vode, in nekaj zdrobljenih žajbljevih listov. Pokuhamo in serviramo s krompirjem ali svačji, pirejem ali dušenim rižem.

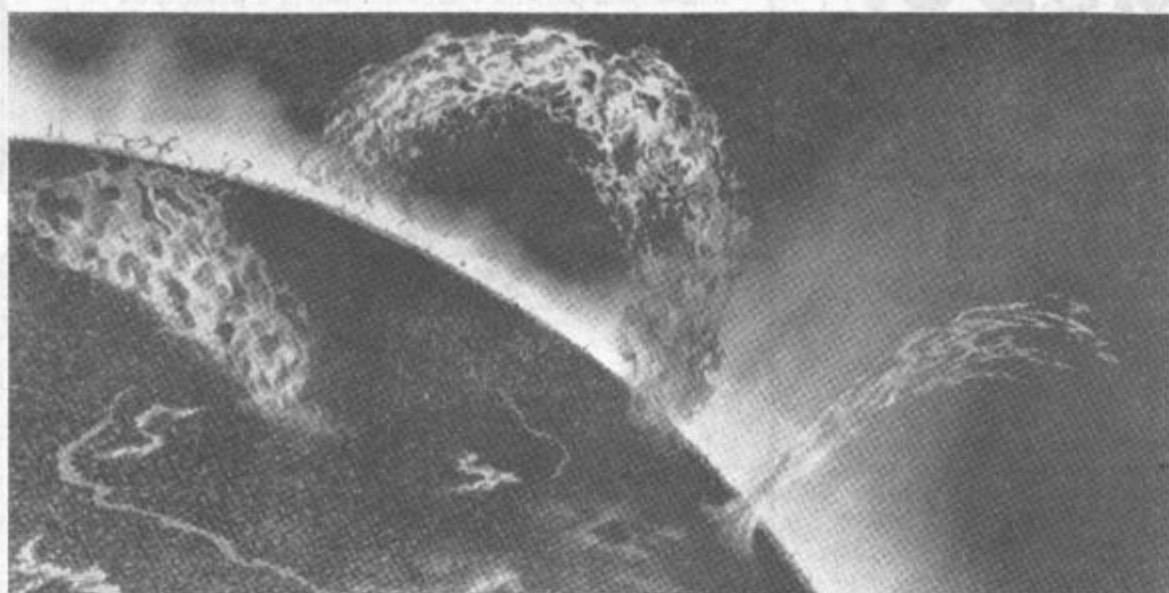
OSTANKI KUHANEGA SVINJSKEGA MESA: Dve žlici surovega masla zamešamo z žlico moka in počasi dolivamo mleko (četrt litra). Omako odstavimo z ognja in vmešamo vanjo rumenjake, drobno zrezane ostanke kuhanega svinjskega mesa ali perutnine (20 dkg) ter dve žlici naribanega sira. Gosto maso raztegemo po hladni plošči ali po podolgačem krožniku. Razrežemo na kvadrate, pavaljamo v stepenem surovem jajcu ter ocvremo.

Pomlad v »Vesni« in »Naprijedu«

V obeh podjetjih pripravljajo za letošnje pomlad in poletje vrsto novih modelov, ki so se uveljavili tudi v tujini. Pred kratkim je »Vesna« pripravila svojo revijo z modeli za poletje, ta revija pa bo prav kmalu obiskala tudi Celje. Prva pošiljka za pomlad pri Vesni je že tu, to so predvsem lepi svetli pomladni plašči drap, motno zelene in beige barve, plašči iz balonske svile, obleke za sprehod, jopice iz difina v vseh barvah in novost — plašči iz krep perlon v beli, oranžni, temnordeči in črni barvi.

»Naprijed« je za letošnje pripravil modele, ki jih je ta tovarna izvozila tudi na Švedsko in v Belgijo in tam pridobila vrsto kupcev zaradi dobro izdelanih, kvalitetnih in praktičnih krojev. Letošnja novost te tovarne so lahki moški plašči iz kamgarna za pomlad in jesen v modnih barvah. Obe trgovini v Celju pa imata poleg tega bogato izbrano vseh tistih običajnih modelov, tako oblek in balonskih plaščev, pri »Vesni« pa tudi plisiranih kril.

Ker so cene boleča točka kupcev, smo se pozanimali tudi za te. Čeprav smo ustajljene cene pri tekstilu v zadnjem času kljub zatrtjevanju tudi v Celju močno občutili po praznikih v denarnicah, pa pri »Naprijedu« in pri »Vesni« obljublja, da bodo cene ostale enake. Pri obeh podjetjih so na nedavnem posvetovanju celo sklenili, da bodo skušali čimbolj znižati cene svojim izdelkom.

Faraon Ramses II. in sončni mrk

NARAVNI POJAV V SLUŽBI POLITIKE PRED 4000 LETI

Danes je sončni mrk za vsakega povprečnega zemljana nekaj povsem razumljivega. Vsak solar, ki je zrasel čez klop tretjega razreda bo tudi vedel povedati, kako do tega pojava pride: Da se Luna na svoji poti okoli zemlje postavi med Sonce in Zemljo, pokrije svetlo oblo Sonca in na določenem področju je sredi dneva nastala noč. Mi smo v sredo lahko opazovali le del mrk, medtem ko so v Dalmaciji videli na nebu celo zvezde, tako se je nenadoma stemnilo.

Danes tako, toda kako je bilo včasih?

Da, včasih je bil tak pojav za človeka vse prej kot naraven. Bil je glasnik nesreče, bil je vzrok preplahov in obupa. Divjaki so žrtvovali na desetine otrok, da bi Sonce, vir življenja, ne odšlo za vedno.

V starem Egiptu je bila astronomija močno razvita, vendar so to znanost ljubosumno čuvali tempelj-

ski duhovni, ki so bili učenjaki takratnega časa. Tako je naneslo, da so veliki duhovni sončnega boga Rha prišli v spor z mladim faraonom Ramsesom II., ki je očital duhovščini preveliko razkošje in potratnost. Ramses je bil vojak in od otroških let se je pripravljaj na boj s Hetiti (današnjimi Palestinci). Veliki duhoven, ki je bil do Ramsesove polnoletnosti namestnik mladega princa, je hotel odstraniti Ramsesa in postaviti na prestol človeka, ki bi bil duhovščini manj nenaklonjen. Ob Ramsesovi polnoletnosti je s podelitvijo faraonskih časti zavlačeval in določil datum, ki naj bi bil najbolj primeren za srečo in veličino bodočega faraona.

Ta datum je končno prišel. Velike svečanosti v Dolini kraljev pa je nenadoma pretrgal hud preplah. Sonce je potemnelo, na nebu so začele zvezde. Veliki duhoven je objavil ljudstvu, da božanstvo Rha ni

ZA KAJ SMO BILI PRIKRAJŠANI?

Ob sončnem mrku, ki je v sredo pokrj s temo pol Jugoslavije, smo Slovenci bili prikrajšani. Tak pojav je nekaj izrednega in kdor ni mogel vsega videti prek televizije, si ne more predstavljati kakšen veličasten prizor je to. Ko Sonce prekrije Luna, lahko natančno vidimo sončevo krono, ki ni nič drugega kot veličastna harmonija neslutnih eksplozij na razžarjeni sončevi površini (glej sliko zgoraj). Ta plinasti žareči obroč je baje dvakrat tako velik kot sončeva gmeta sama in dosega tudi nad 5800 stopinj vročine. Vse to so lahko videli prebivalci tistih krajev, kjer je bil letošnji sončni mrk popoln. To pa je pojav, ki se vrsti vsakih 250 let.

naklonjeno Ramsesu, da se ga odreka kot svojega posinovljenca.

Pri tem moramo imeti v mislih to, da so egiptovski faraoni veljali za božje sinove, najvišje božanstvo Egipta pa je bilo Sonce. Zgodovina ohranja izročila, da so takrat nastali boji, v katerih je Ramses II. s pomočjo svojih vojaških poveljnikov uspel obdržati prestol.

Torej je le za las manjkalo, da bi veliki duhoven uspel. On je namreč kot astronom izračunal dan popolnega sončnega mrka nad Egiptom in na ta dan določil tudi kronanje mladega Ramsesa. Tako je naravni pojav pred približno 4000 leti odigral zelo pomembno vlogo pri političnih spletkah.

Sestavek o ljudeh, ki vam jih bom neimenko predstavil, spada sicer na eno izmed prednjih strani. Toda tudi na zanimivo, ker so silno zanimivi, hkrati pa (kakšna sreča) zelo redki v naši socialistični družbi. To so ljudje, ki iz golega »posebnosti« (beri malomeščanske domišljivosti) nečejo trobiti v isti rog z našim običnim javnim mnenjem. Vsak politični problem obrnejo vsaj za spoznanje, da bi ohranili svojo vzvišeno »originalnost«.

Nedavno sem bil v nekem uradu izzvan k taki »načelni« politični debati. Navidezno so moške obvladali to gladko ploskev. Toda ker so hoteli pokazati, da jim obvezni liki niso prav nič mar, so se smešno opotekali, kot bi se vsak drsalec, ki ne gre iz osnov v zapletene kombinacije. Oprostite mi to, zimske prispodobno obveznih likov z osnovami logike.

Začeli smo namreč tam, kjer ledu ne poznajo. V Kongu. To so »učeni politikanti« razgibali svoje duhove:

— To je otročarija! Kaj se gredo samostojnost in državotvornost, če ji niso kos, je izjavil eden.

— Mar bi še deset let počakali in se dali naučiti, kako je treba voditi državo in politiko, je »modro« pristavil drugi.

— Tako je? Pustili bi bili Belgijce, da jih naučijo reda in demokracije, je kar naravnost pokazal svoje »originalno stališče« pravoverni pristušnik kakšne zahodne radijske postaje.

Kakšna bistroumnost?! Crnsko dekletce na naši sliki naj bi bilo ostalo še nadalje v temi, se pustilo izkoriščati kot so se morali pustiti pobijati njeni dedje skozi stoletja. Bojnega očeta pa je otročarija samo zato, ker ne verjame, da bi Belgijci bili v bodoče kaj boljši kot doslej, ko so deset milijonskemu ljudstvu zapustili bogata dediščina, borih 30 uničeno izobraženih ljudi, ki so vrh tega domala vsi tudi dosledne sluge kolonializma? Iz Konga so me zapeljali na področje rasne diskriminacije.

kowbojk. Naslov filma (»Misfits«) je tak, da se ga ne da prevesti v slovenščino v eni besedi. Hrvaško »Baksuzi« bi še najbolj odgovarjalo.

Pa pustimo naslov ob strani. Scenarij je za ta film napisal Arthur Miller. Pravzaprav napisal ga je za svojo ločeno ženo Marilyn, ali še bolje, kar za oba, torej tudi zase.

»PREDNOSTI« LETALSKEGA PROMETA

Med drugim je hiter letalski promet prinesel dve posebnosti, ki bi jih nekoč ne mogli doživeti.

— Da se zaradi hudih vremenskih motenj najdejo neke po več sto kilometrov oddaljeni od kraja, kamor ste se namenili...

— Da zajtrkujete v Londonu, obedujete v New Yorku, večerjate v San Francisku, vaša prtljaga pa se medtem nahaja v Buenos Airesu. —

ČLOVEK V VESOLJU?

Pred dobrim tednom, tik za Amerikanci, ki so poslali v vesolje šimpanzo, so se izkazali Rusi z novo vesoljsko ladjo. Ruski satelit, ki je zakrožil okoli Zemlje, je bil spet orjak, saj je tehtal šest in pol tone.

Toda kakor kaže, svet že priznava Rusom prvenstvo pri prodiranju v vesoljski prostor. Nestrpnost po novici, kdaj bo v vesolje poletel prvi človek, je ob zadnjem ruskem satelitu razgibala domišljijo. Vprašanje je, koliko so razna uganjanja bližje resnici?

Prvi dan po izstrelitvi je ves svet z raznimi pripomočki lovil radijske emisije s tega najnovejšega satelita. Novoizvoljeni predsednik ZDA John Kennedy je dal povelje, da vse ameriške postaje spremljajo let ruske vesoljske ladje. Pozornost je rodila vrsto uganjanj.

Nek radioamater je baje ulovil v svoj sprejemnik glasove, ki so bili močno podobni težkemu dihanju. Neka angleška postaja je ulovila neko čudno tiktakanje, ki se je devetdesetkrat na minuto ponovilo. To pa odgovarja počasi bijočemu srcu sesalca, predvsem človeka. Se bolj so v misterijo satelita prodrli Nemci, ki so baje slišali nejasne glasove človeka, ki mu govorice ni bilo moč razpoznati.

Kaj vse to pomeni? Je ruski satelit ponesel v vesolje prvega astronavta? To uganjanje je rodilo nove komentarje. Rusi delajo to tajno brez predhodne propagande. Če se jim bo posrečilo, bodo itak upravičeno zagnali propagandni hrup. Mnogi listi so zapisali, češ da Rusi na tihem žrtvujejo ljudi. Nasprotno pa temu odgovarjajo ruski učenjaki, ki zatrjujejo, da ruski človek ne bo poletel prej v vesolje, dokler ne bo zanesljiva njegova vrnitev od tam.

Tem govoricam pa so se pridružili celo nekateri zahodni znanstveniki, toda predvsem zato, da je satelitova teža takšna, ki že omogoča potovanje odraslega človeka. Ker pa doslej še z ruske strani ni nobenih potrditeljskih vesti, se uganjanja vse bolj spreminjajo v alarmantno napihovanje. Toda tisti, ki so »slišali« dihanje, bitje srca in celo govor nesrečnega astronavta, trmasto vztrajajo pri svojem:

— Slišali smo. Najbrž je ta človek že mrtev. —

Kratke od vsepovsod

Zofki v tolažbo. Ko so v Londonu igralci Sofiji Loren ukradli bogat nakit, so dekleta najbolj siromašnega predela Rima ukradeno povabila medse in ji ob tej priložnosti podarila ogrlico iz lesenih »biserov«. Proletarski izraz sočutja »ubogi Zofki« je precj muhast in zajedljiv.

Sreča v sreči: Sreča v sreči se je pripetila v Brooklynu. Jane Andolina je rodila trojčke. Za ta srečni dogodek so ji prišli čestitati v bolnišnico vsi sorodniki. Njihov obisk je sovpadel s trenutkom, ko se je na hišo družine zrušil avion in jo zmel v kocke.

Poznaš svoja očja damavina?

(Slovenske Konjice z okolico)

Kateri izmed navedenih fevdalcev je bil lastnik konjiškega starega gradu? Celjski grofje? Jošt Soteški? Grof Tattenbach?

Kdo je ustanovil žički samostan, prelep spomenik francoske gotike? Vojvoda Otokar I.? Francoski kralj Luj? Franc Jožef II.?

Katera cerkev na tem področju združuje tri različne sloge: Romanskega, gotskega in italijanskega? Zreška? Konjiška? Loška?

Nek kapitalist je pred vojno v Konjicah hotel zgraditi tekstilno tovarno. Kdo? Westen? Kudisch? Hutter?

Kje gradi konjiški »Kostroj« popolnoma novo tovarno v tujini? V Egiptu? V Indiji? V Sudanu?

Kdo je obnovil znane freske v konjiški nadžupniški cerkvi? Mojster Plečnik? Ožbalt Bierti? Božidar Jakac?

Kaj je bil, preden je padel, zreški junak Boris Vinter? Komandant brigade? Bataljona? Čete?

Kje je padel komandant XIII. udarne brigade Milenko Knežević? Pri Treh žeblih na Pohorju? Pri Frankolovem? V Draži vasi pri Zičah?

Katera dva poklica je združeval slovenski kulturnik Anton Bezenšek iz Bukovja nad Črešnjicami? Slikar in zgodovinar? Stenograf in pisatelj? Pevec in glasbenik?

PRAVILNI ODGOVORI

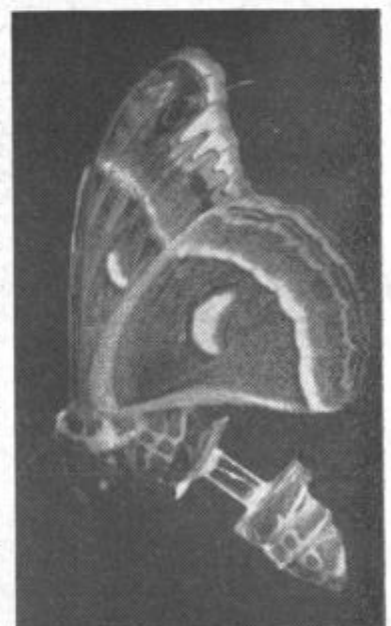
Graf in pisatelj. — V Draži vasi, — Stenograf. — Ožbalt Bierti. — Komandant brigade. — Vojvoda Otokar I. — Grof Tattenbach. — Vojvoda Otokar I.

Medicina si dandanes privoščiti tudi reči, podobne igranju trdosrčnega fantiča na paši, ki mrcvari breclja s tem, da mu v zadek zatika slamico in ga pušča leteti z nevšečnim bremenom.

Toda medicini ni do sadistične zabave. Presajevanje organov, vsajevanje umetnih nadomestnih delov, vse to so eksperimenti sodobne medicine, ki ima za cilj: priti čim globlje v skrivnosti življenja, rešiti človeka v vsakem primeru in odriniti smrt za čim poznejši čas.

Na poti do tega cilja morajo plačati svoj krvni davek živali, od velikih do malih žuželk. Na naši sliki imamo tak medicinski primer. Nočnemu metulju so prerezali zadek čez pol. Od drugega metulja so vzeli glavni živec in z njim podaljšali metulju zadek. Živec so zavarovali s cevčico iz lahke snovi. Ko je bila

ta operacija, ki ni bila niti malo enostavna, končana, je metulj spet nerodno vzletel in živel. Ni živel dolgo, toda uspeh je bil tu.

Kratke od vsepovsod

O novinarjih pravi filmski režiser Hans Wilhelm takole: To so ljudje, ki polovico svojega življenja pripovedujejo o stvareh, ki jih ne poznajo, drugo polovico pa molčijo o stvareh, ki jih odlično poznajo.

Problemi zakonskih zvez: Barbara Hutton, bogata Američanka, se je samo s prvim možem, ruskim knezom Midivnanijem, sedemkrat ločila. Potem se je poročila in ločila še dvanaškrat. Zdaj je tik pred novo poroko.

Ah, ta mladi svet!

— Dandanes se odraslosti naših otrok zavemo, kadar si hči začne barvati ustnice in kadar se sin začne zares pošteno umivati. —

— Ne bo vam težko neke na zapadu srečati mladega dečka, ki je sklenil postati eksistencialist čim bo dovolj star, da se mu ne bo treba briti. —

Dandanes marsikateri oče olajšano vzdihne: »Kakšna sreča, moj sin je tako zrastle, da mu moje obleke niso več prav. —

— Lahko se vam zgodi, da boste dobili v roke avtobiografski roman enainvajsetletne pisateljice, ki bo med drugim izjavila: Bila sem takrat devetnajstletna »stara devica«.

„Človekoljubni politikanti“

— Hja, je modroval eden, jaz bi se ne ogreval tako vroče za enakopravnost. Mi lahko tako govorimo, ker črncev nimamo. Če pa bi jih imeli, bi bilo drugače. Lepo vas prosim, imam hčerko...

Izliil je cel potok argumentov v korist belcev neke na ameriški jugu ali v Južni Afriki. Bela rasa, civilizacija, tisoletna kultura, ogrožena hči, strah pred barvastim vnučkom. O, kako originalni argumenti. Kakšna škoda, da jih je tako na veliko razpihal že nek Josef Göbels. Poznate tega gospoda, gospodje?

Ko pa smo presedlali na področje fašizma in njenega sodobnega predstavnika v trenutnem političnem dogajanju, mi je vzeło sapo:

— Eichmann. Nič ne rečem, da ni vreden kazni, se je predhodno zavaroval politikant. — Toda čemu je potrebno tega človeka, ki je vnaprej obsojen na smrt, še maltretirati? Nič ne veste o tem? Vam bom pa jaz povedal. Zvedel sem, da mu ne dajo več kot štiri cigarete na dan. Je to človeško, prosim vas...

Kje je dobil možak podatke o teh štirih cigaretah? Končno še tega ne vemo, če Eichmann sploh kadi? In če. Zmajal sem z glavo nad to čudno mešanico »človekoljubja«.

Se bolj pa sem se zgrozil nad nekimi drugimi dejstvi.

Nad tem, da ti gospodje, ki ne marajo slišati besede tovariš (mimogrede rečeno: hvala za tovarištvo z vami, gospodje), sedijo na stolčkih, ki jim prinašajo dosti lepše dohodke kot mnogim proizvajalcem, kateri politične probleme v svetu drugače razumejo.

Nad tem, da ti gospodje kar pomigajo z ušesi, če slišijo o zahodni demokraciji in prezirajo prepotrepljivo demokratičnost v naši socialistični družbi, ki prenese celo tako možgansko revščino kot je zagovarjanje kolonializma, rasne diskriminacije in sočutje z največjimi zločinci fašistične strahovlade. Kakšna sreča, da je revolucija izpulila korenine takim politikantom?